

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
4. เพื่อประเมินและปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตร โดยนำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับนโยบายทางการศึกษาและความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครู กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุพรรณภูมิ ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชน ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนและตัวแทนผู้ปกครองโรงเรียนสุพรรณภูมิ จำนวน 66 คน นำมาพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง แผนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่างและปรับปรุงโดยการประมวลจากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุพรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำนวน 50 คน และการประเมินด้านความรู้ ประเมินพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงน้อย และประเมินด้านความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพลงพื้นบ้านของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนวัดวังกลุ่ม ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ แบบสอบถามนักเรียน และประเด็นการสนทนากลุ่มหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร แบบประเมินพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงน้อย และแบบวัดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพลงพื้นบ้าน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทุกขั้นตอน

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สถิติทดสอบที่ (t-test) แบบ Dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (content-analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำมาเสนอปรากฏผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งประกอบด้วย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า สถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ และชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ขนบธรรมเนียม ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ และส่งเสริมให้จัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน สังคมและภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีจุดเน้นของหลักสูตรที่สอดคล้องกันคือส่งเสริมให้ ท้องถิ่นจัดการเรียนการสอนหรือพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการของท้องถิ่นและผู้เรียน โดยมุ่งเน้นเพื่อให้เกิดความรู้ใหม่ รักษาและพัฒนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ปลูกฝังให้คนมีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริมและพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนรู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ การจัดการศึกษาจึงควรส่งเสริมความเป็นไทย การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และจากการสัมภาษณ์ การสอบถามและการสนทนากลุ่มกับบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้นำชุมชน ศึกษาพิเศษก ผู้บริหารโรงเรียนวัดวังกลุ่ม ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประชาชน ชาวบ้าน และตัวแทนผู้ปกครองโรงเรียนสุพรรณภูมิ และนักเรียน มีความต้องการให้เรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ทราบเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน

ประวัติอำเภอศรีประจันต์ที่บ้านคุณยาย ศิลปินเพลงพื้นบ้านที่อำเภอศรีประจันต์ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงฉ่อย ลักษณะคำประพันธ์ การฝึกร้อง การใช้ภาษาทำรำและการเข้าวงแสดงเพลงฉ่อย โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการจัดการเรียนรู้ทั้งภายในโรงเรียน และนอกสถานที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงกับปราชญ์ชาวบ้าน มีเนื้อหาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน เน้นทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริงควบคู่กันและมีการประเมินผลการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น พบว่า การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างเรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การจัดเวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 11 แผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การเตรียมความพร้อมนำเข้าสู่วรรณกรรม

เพลงฉ่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ศึกษาเรื่องให้เข้าใจ

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง วรรณกรรมท้องถิ่น
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เพลงพื้นบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ฝึกการใช้หลักภาษา

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ประวัติอำเภอศรีประจันต์ที่บ้านคุณยาย

ศิลปิน เพลงพื้นบ้านที่อำเภอศรีประจันต์ และเรื่องคำที่ควรศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 การบูรณาการต่างสาระ

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การบูรณาการต่างสาระ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาทักษะพื้นฐาน

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงฉ่อย
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7 เรื่อง ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงฉ่อย
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 เรื่อง การฝึกร้องเพลงฉ่อย

หน่วยการเรียนรู้ที่ 6 สนุกสนานตามลีลา

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9 เรื่อง การใช้ภาษาทำรำประกอบเนื้อร้องของ

เพลงฉ่อย

- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 เรื่อง การเข้าวงแสดงเพลงฉ่อย
- แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11 เรื่อง ความสำคัญ และการอนุรักษ์เพลงฉ่อย

จากการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง พบว่า หลักสูตรฉบับร่าง มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และมีความเหมาะสม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร นำการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนสุพรรณภูมิ จำนวน 50 คน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ 11 แผนการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยได้เชิญปราชญ์ชาวบ้าน(แม่ขวัญจิต ศรีประจันต์) มาเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย ในภาคปฏิบัติ ซึ่งปราชญ์ชาวบ้านมีลักษณะการถ่ายทอดความรู้อยู่ 3 วิธีการ ได้แก่ 1) การอธิบายการบอกเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ในการแสดง 2) การสาธิตเกี่ยวกับวิธีการร้อง การปรบมือให้จังหวะ การใช้ภาษาท่ารำประกอบเนื้อร้องในการแสดงเพลงน้อย 3) ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติในการแสดงเพลงน้อย ส่วนผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในภาคทฤษฎีเกี่ยวกับ เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน ประวัติอำเภอศรีประจันต์ที่บ้านคุณยาย ศิลปินเพลงพื้นบ้านที่อำเภอศรีประจันต์ คำที่ควรศึกษา ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงน้อย ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงน้อย การฝึกร้องเพลงน้อย ความสำคัญและการอนุรักษ์เพลงน้อย นอกจากนี้ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยให้คำแนะนำและวิจารณ์การแสดงของนักเรียนแต่ละกลุ่มและอำนวยความสะดวกในระหว่างการจัดการเรียนการสอน โดยเตรียมนักเรียน สื่ออุปกรณ์ให้ปราชญ์ชาวบ้าน สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อนำไปบันทึกพฤติกรรมประจำวันและเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงน้อยของนักเรียนในการแสดงบนเวที การวัดและประเมินผลกระทำโดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ตรวจผลงาน ประเมินพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงน้อย และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่านักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้ ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงจากการถ่ายทอดความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน เรียนรู้อย่างมีความสุข และสนุกกับกิจกรรมการเรียนรู้อันหลากหลาย และสามารถจัดทำผลงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น หนังสือเล่มเล็ก แผ่นที่ความคิด ใบงาน

4. ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสุพรรณภูมิ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษสุพรรณบุรี เขต 1 หลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนเฉลี่ยการประเมินพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงน้อยโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ยด้านความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพลงพื้นบ้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

การปรับปรุงหลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่ามีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขดังนี้ 1) เรื่องใบความรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นให้มีความน่าสนใจ โดยมีรูปภาพประกอบ ลดเนื้อหาที่มากเกินไปให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) เรื่องของระยะเวลาไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนถึงแม้ว่าในช่วงพัฒนาหลักสูตรจะได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรจาก

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติจริง พบว่า ระยะเวลาที่กำหนดในบางช่วงกิจกรรมน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น ควรมีการยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ หรือพานักเรียนไปเรียนกับปราชญ์ชาวบ้าน ควรมีครูอื่นไปช่วยควบคุมดูแลนักเรียนในด้านระเบียบวินัย ความปลอดภัย ให้คำปรึกษาต่างๆ แก่นักเรียนเนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมากและเพื่อให้การทดลองใช้หลักสูตรดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

การอภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยายกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ต้องการให้บุคคลในชุมชนในท้องถิ่นร่วมกันอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2550, หน้า 18-19) รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมสนับสนุนความรู้รักสามัคคี การเรียนรู้ ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น (สภานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2550, หน้า 24) กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559) ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) โดยเน้นผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เป็นคนดี มีเหตุผล มีความรักในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รู้จักประมาณ รู้จักอนุรักษ์ สร้างเสริม และพัฒนาวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีภูมิคุ้มกัน มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีสมรรถนะและทักษะในการประกอบอาชีพ พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมสังคมภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สันติวิธีและมีวิถีประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน พัฒนาสิ่งแวดล้อมของสังคมเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551, หน้า 20) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหลักการที่ว่า กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึก ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 5-6) และให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำสารของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ การจัดการศึกษาจึงควรส่งเสริมความเป็นไทย การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป., หน้า 13-14) และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 5) และสอดคล้องกับนโยบาย ของจังหวัดสุพรรณบุรี ที่เป็นจังหวัดซึ่งเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน มีความตระหนักถึงคุณค่า เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน หันมาให้ความสนใจในที่จะเรียนรู้เพลงพื้นบ้านมากขึ้นและมีแนวคิดที่จะร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นน้องหรือรุ่นลูกหลานต่อไป (ฝ่ายวิชาการโรงเรียนสุพรรณภูมิ, 2546, หน้า 20) มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสุนีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่าหลักสูตรเป็นองค์ประกอบอันสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งของการจัดการศึกษา เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงสร้างกำหนดไว้ว่าเด็กจะได้รับประสบการณ์อะไร บ้าง จึงจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้างความเจริญเติบโตให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมในอนาคตว่าจะเป็นอย่างไรอีกด้วยและมีความสอดคล้องกับแนวคิดของชนิษฐา เมืองเชียงหวาน (2544, หน้า 14) หลักสูตรท้องถิ่นหมายถึงหลักสูตรที่กระทรวงศึกษาธิการเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนานำเอาหลักสูตรมาปรับเปลี่ยน ขยาย หรือสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแม่บท เพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ท้องถิ่น และเป็นการเรียนรู้ที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งสอดคล้องกับโรบินสัน ไมเคิล (Robinson Michael, 1992, p.746) ได้ศึกษาความเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาและการพัฒนาชุมชน ผลการวิจัยพบว่า ในการจัดการศึกษาควรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่น ประชาชนชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อที่จะแก้ปัญหาของชุมชนได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพการณ์จริง สอดคล้องกับยุวดี กังสดาล (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน พบว่า คนในชุมชนตื่นโพธิ์ ส่วนใหญ่มีอาชีพปลูกจางลักษณะครอบครัวขยายและยังคงรักษาวัฒนธรรมและประเพณีเก่าแก่ ชุมชนมีทรัพยากรท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ชุมชนให้ความร่วมมือ ผู้นำชุมชนอย่างเป็นทางการยังไม่มีนโยบาย หรือผลงานทางการ ศึกษาเด่นชัดส่วนผู้นำอย่างไม่เป็นทางการเป็นที่ยอมรับ และศรัทธาจากคนในชุมชน ปัญหาคนในชุมชนที่พบคือเกี่ยวกับยาเสพติด การรุกรานที่ดินสาธารณะและรายได้ไม่เพียงพอ ปัญหาของโรงเรียนครูส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนแบบเน้นเนื้อหาปัญหานักเรียน บุคลากร การจัดการเรียนการสอนและการจัดการภายในโรงเรียนดังนั้นโรงเรียน

ชุมชนวัดใหญ่ต้นโพธิ์ จึงร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทั้งสองฝ่ายอย่างสม่ำเสมอ ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ให้เกียรติและเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมคิด ร่วมทำและร่วมวางแผนในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนส่วนผู้นำให้ความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นและการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้องกับไทเลอร์ (Tyler, 1949, p.1) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) มีความมุ่งหมายของการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนควรแสวงหา 2) มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้างที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อช่วยให้บรรลุความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ 3) จัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไร ให้มีประสิทธิภาพ 4) ทราบได้อย่างไรว่าความมุ่งหมายที่กำหนดไว้บรรลุแล้วที่กำหนด และจากการศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากบุคคลที่เกี่ยวข้องคือศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้อำนวยการโรงเรียนสุพรรณภูมิ กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชนและตัวแทนผู้ปกครองโรงเรียนสุพรรณภูมิ พบว่า มีความต้องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากมีความเหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นและความต้องการของนักเรียน ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียน นักเรียนจะได้รับความรู้ ความเข้าใจและประสบการณ์ตรง จึงควรปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน มีความตระหนักถึงคุณค่า เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน หันมาให้ความสนใจที่จะเรียนรู้เพลงพื้นบ้านมากขึ้น และมีแนวคิดที่จะร่วมกันอนุรักษ์ สืบทอดสู่เยาวชนรุ่นน้องหรือรุ่นลูกหลานต่อไป และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติ และในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการสนับสนุน และส่งเสริมจากองค์กรหลายฝ่าย จึงทำให้การพัฒนาหลักสูตรมีความสมบูรณ์ขึ้น

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาข้อมูลจากขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับขอบข่ายเนื้อหาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มาพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง การจัดเวลาเรียน คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 11 แผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552, หน้า 4 - 30) ระบุองค์ประกอบของหลักสูตรนั้นจะต้องประกอบด้วย วิสัยทัศน์ หลักการ

จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด
 สาระการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ระดับการศึกษา การจัดเวลา
 เรียน โครงสร้างเวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของทาบ (Taba, 1962, p.454)
 กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึงการเปลี่ยนแปลงและการปรับปรุงหลักสูตรอันเดิมให้
 ได้ผลดีขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดผล
 ประเมินผล เพื่อให้บรรลุถึงจุดหมายใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้ จะมีผลกระทบ
 ทางด้านความคิดและความรู้สึกของทุกฝ่าย ส่วนการปรับปรุงหลักสูตรหมายถึงการเปลี่ยน
 หลักสูตรเพียงบางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวคิดพื้นฐานของหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด
 ของศรีนทิพย์ ภู่อาลี (2542, หน้า 36) กล่าวว่าไว้ว่า การพัฒนาหลักสูตรหมายถึง การปรับปรุง
 และการเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรเป็นการแก้ไขหลักสูตรที่มีอยู่แล้วเพียง
 บางส่วนโดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือแบบของหลักสูตรเดิม แต่เป็นการแก้ไข
 เพื่อให้ดีและเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งต้องกระทำอยู่ตลอดเวลาในการใช้หลักสูตรส่วนการเปลี่ยนแปลง
 หลักสูตรนั้นเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมทั้งระบบทุก
 องค์ประกอบของหลักสูตร สอดคล้องกับแนวคิดของ ปราโมทย์ จันทรเรือง (2548, หน้า 10) ได้
 กล่าวว่าองค์ประกอบของหลักสูตรที่สำคัญคือ หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา
 ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและการ
 ประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544, บทคัดย่อ) ศึกษา
 เรื่องการพัฒนาหลักสูตรการถ่ายทอดเพลงอีแซวภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษา แบ่งการพัฒนาหลักสูตรเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจและศึกษา
 ข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนที่มีส่วนร่วมและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนา
 หลักสูตร เพื่อถ่ายทอดเพลงอีแซวภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร
 พบว่าหลักสูตรประกอบด้วยหลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา โครงสร้าง ขอบข่าย
 เนื้อหา เวลาเรียน การจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การประเมินผล แผนการสอน และ
 ผู้เชี่ยวชาญประเมินหลักสูตร พบว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมขั้นตอนที่ 3 การ
 ทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนโรงเรียนวัดพังม่วง จังหวัดสุพรรณบุรี
 สอนโดยปราชญ์ชาวบ้าน ร่วมกับผู้สอนและผู้วิจัย ขั้นตอนที่ 4 การประเมินปรับปรุงหลักสูตร
 พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเพลงอีแซว สามารถแสดงเพลงอีแซวได้และมีเจต
 คติที่ดีต่อหลักสูตร ต้องปรับปรุงระยะเวลาให้มีความยืดหยุ่นกับกิจกรรมการเรียนรู้ ใบบงานให้มี
 ความน่าสนใจ มีความเหมาะสมกับสถานภาพและความสามารถของผู้เรียนและมีความ
 สอดคล้องกับบรรทัดฐาน ขวัญเพชร (2547, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง สิ่งแวดล้อม
 ศิลปกรรม โดยใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อทราย อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จำนวน 11 แผน ขอบข่ายเนื้อหา ประกอบด้วยประวัติความเป็นมาของแหล่งประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อทราย สาเหตุของความเสื่อมโทรม ความสำคัญ และแนวทางการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม และจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นโยบายของหน่วยงานต่างๆ ชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนต้องการให้จัดการศึกษา โดยนำแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นมาจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ส่วนนักเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้องต้องการให้วิทยากรท้องถิ่นมาร่วมสอน และมีการศึกษาตามแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อทราย ควบคู่ไปกับการเรียนในชั้นเรียนด้วย 2) กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม มีปัจจัยที่สนับสนุนคือวิสัยทัศน์และความร่วมมือจากผู้บริหารและครูในโรงเรียน ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและแรงจูงใจและความตั้งใจของครูผู้ร่วมพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นคือ ครูมีภาระงานมากและขาดความเชื่อมั่นในความถูกต้องของการจัดทำและการนำหลักสูตรไปใช้ ปัจจัยที่สนับสนุนการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ คือ ความพร้อมของโรงเรียนในด้านสื่อเอกสาร และอุปกรณ์การเรียนการสอนและความตั้งใจเตรียมการสอนของครูผู้สอน ปัญหาและอุปสรรคคือระยะเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่าที่กำหนด ความแตกต่างของความรู้พื้นฐานของนักเรียน นักวิชาการท้องถิ่นมีเวลาจำกัด จำนวนนักเรียนที่มากเกินไปและขาดงบประมาณในการดำเนินการ 3) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและเจตคติ เรื่อง สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมในแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อทราย หลังการใช้หลักสูตรเพิ่มขึ้น นักเรียนและครูมีความพึงพอใจกับหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมาก นักเรียนสามารถจัดทำผลงานคือ หนังสือเล่มเล็ก ใบงาน ได้ดี และเห็นคุณค่าของสถานที่ทางประวัติศาสตร์ในตำบลบ่อทราย ครูผู้สอนเกิดการเรียนรู้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน และเห็นความสำคัญรวมทั้งเกิดทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าเนื่อหาดังกล่าวนั้นสนองต่อนโยบายของรัฐบาลที่ว่าสถานศึกษาเป็นหน่วยงานระดับปฏิบัติการที่จะต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้จัดทำไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง เกิดความรัก ความผูกพัน และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สถานศึกษาจึงต้องนำกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น มาจัดทำรายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท้องถิ่น ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสภาพของชุมชนนั้นๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2549, หน้า 10 - 12)

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร โดยการนำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง วรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ 11 แผน ในส่วนที่

เป็นเนื้อหาสาระเกี่ยวกับวรรณกรรมท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน ประวัติอำเภอศรีประจันต์ที่บ้านคุณยาย ศิลปินเพลงพื้นบ้านที่อำเภอศรีประจันต์ คำที่ควรศึกษา การบูรณาการต่างสาระ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงฉ่อย ลักษณะคำประพันธ์ของเพลงฉ่อย การฝึกร้องเพลงฉ่อย การใช้ภาษาทำรำประกอบเนื้อร้องของเพลงฉ่อย การเข้าวงแสดงเพลงฉ่อย ความสำคัญ และการอนุรักษ์เพลงฉ่อย โดยการศึกษาจากแหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนที่เป็นแหล่งเรียนรู้จริง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นไปตามแนวทางและขั้นตอนที่ผู้วิจัยกำหนด โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาบรรยายและปฏิบัติจริง เรื่องการฝึกร้องเพลงฉ่อย การใช้ภาษาทำรำประกอบเนื้อร้องของเพลงฉ่อย การเข้าวงแสดงเพลงฉ่อยพบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจในการเรียนรู้ มีความสุขสนุกสนานกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และสามารถจัดทำผลงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี เช่น หนังสือเล่มเล็ก แผนที่ความคิด ใบงาน ได้รับประสบการณ์ตรงจากการถ่ายความรู้ของปราชญ์ชาวบ้าน มีการวัดและประเมินผลตามสภาพที่แท้จริง โดยการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ตรวจผลงาน ประเมินพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงฉ่อย และทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 45) กล่าวว่าก่อนการนำหลักสูตรไปใช้ว่าต้องประชาสัมพันธ์หลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรจะมีผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตร ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร นับตั้งแต่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ นักเรียน นักศึกษา จะต้องได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงมากบ้างน้อยบ้างในลักษณะที่แตกต่างกันไป เนื่องจากการจัดการหลักสูตรเกี่ยวข้องกับหลายสิ่งหลายอย่าง ไม่เฉพาะการจัดการเรียนการสอนเท่านั้น แต่ยังสัมพันธ์กับสื่อการสอน ห้องสมุด สิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ รวมทั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายต่างๆ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะผู้มีหน้าที่บริหารหลักสูตร ได้แก่ฝ่ายวิชาการ จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมของสิ่งเหล่านี้ และต้องปรับปรุงแก้ไขวิธีบริหารงาน เพื่อจะได้ใช้หลักสูตรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การประชาสัมพันธ์ จะเริ่มต้นตั้งแต่การจัดทำหลักสูตรต้นแบบเป็นระยะ ว่าดำเนินการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง สอดคล้องกับซารังกาปาณี (Sarangapani, 2003) ได้เสนอบทความเรื่อง "การทำหลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดการศึกษาในอินเดียปัจจุบันนั้นปรากฏว่า โรงเรียนสังคม และนักเรียนปัจจุบันให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาชาวบ้านน้อย ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำ และความรู้สึกของการแบ่งแยกชนชั้นในสังคม เกิดความสัมพันธ์ที่ไม่ค่อยจะเป็นที่พึงพอใจระหว่างบ้านกับโรงเรียน นักเรียนมีความรู้สึกห่างเหิน พ่อแม่ บ้าน และสังคมในเผ่าของตนเองมากยิ่งขึ้น รัฐบาลอินเดียได้พยายามจัดการให้มีการประสานความรู้สึกแบ่งแยก โดยพยายามเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับ โลกที่บ้านของนักเรียนให้มากขึ้น โดยจัดให้มีการบรรจุเรื่องราวด้านวัฒนธรรมที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านเข้าไปในหลักสูตร เช่นการเล่นเกตามประเพณี เรื่องตลก ปริศนา นิทาน เพลง และการเดินรำ เป็นต้น ในประเทศ

อินเดียมีหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น เรื่องเกี่ยวกับการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และด้านปรัชญา(theological and philosophical studies)ตลอดจนความรู้เรื่องศิลปะการแสดง ศิลปะหัตถกรรมโหราศาสตร์ เป็นต้น สอดคล้องกับมู (Moore, 2000, p.1437) ได้ศึกษาเรื่อง การเข้าร่วมสัมมนาการเรียนรู้อันพื้นฐานด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนาหลักสูตร พบว่า ครูมีความพร้อมและในการเปลี่ยนแปลงการใช้โครงสร้างและนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางด้านบทบาททางวรรณกรรม วรรณคดี คุณลักษณะกลยุทธ์ และทักษะตามความต้องการเพื่อพัฒนาหลักสูตร ส่งเสริมการเป็นครูมืออาชีพเป็นการพัฒนาบทบาทของครูมีการฝึกฝนซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ เป็นพื้นฐานในการวิจัยการพัฒนาหลักสูตรที่จะใช้ต่อไป สอดคล้องกับศิริวรรณ จันทร์หงษ์ (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตร เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่องจักสาน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษากรณีโรงเรียนวัดยกกระบัตร (ชุมชนราษฎร์นุสรณ์) จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบต่างๆ มีความเหมาะสม สามารถนำไปทดลองใช้ สอนกับนักเรียนได้ การทดลองใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีคุณสมบัติสามารถปฏิบัติงานได้ มีนิสัยรักการทำงาน และปรับปรุงงานอยู่เสมอ ส่วนการประเมินผลหลังการใช้หลักสูตร พบว่า นักเรียนมีความรู้เรื่องงานจักสาน และสามารถจักสานกระเป๋าผักตบชวาได้ นักเรียนมีความภูมิใจกับผลงานของตนเอง สำหรับปราชญ์ชาวบ้านมีความคิดเห็นว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน และช่วยให้นักเรียนมีความรักในชุมชนมากขึ้น สอดคล้องกับสาลินี อุดมผล (2542, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เมื่อผู้สอนและปราชญ์ชาวบ้านนำหลักสูตรไปใช้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมส่งผลให้เกิดความรู้ความเข้าใจมีเจตคติที่ดีสอดคล้องกับเสาวนีย์ เขียวโรจน์ (2544, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินงาน และปัญหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา พบว่า การดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านการศึกษาข้อมูลท้องถิ่นครูส่วนใหญ่มีการดำเนินงานเหมือนกันโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม จัดทำคำอธิบายรายวิชาเพิ่มเติม ทำแผนการเรียนการสอนให้มีกิจกรรมสอดคล้องกับท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเกิดความรักความผูกพันในท้องถิ่น จัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ และจัดกิจกรรมการศึกษาดูงานในแหล่งวิทยาการท้องถิ่น ปรับรายละเอียดของเนื้อหาสาระ กำหนดวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยปรับรายละเอียดในเรื่องศิลปะพื้นบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรับการใช้สื่อให้เหมาะสม จัดทำสื่อการสอนขึ้นใหม่ จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่น ปัญหาที่พบส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องครูขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ขาดงบประมาณ ขาดผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และครูสังคมศึกษาไม่มีเวลาในการดำเนินงานเพราะภาระงานสอนมาก สอดคล้องกับสนทนา เมืองสุข (2545, บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น:กรณีศึกษาเรื่องป่าของชุมชน ตำบลตะโหมด อำเภอตะโหมด จังหวัด

พหุผลจากการวิจัย พบว่าในส่วนของโรงเรียนนักเรียนได้รู้จักตนเอง บทบาทของตัวเองและ
 ท้องถิ่นมากขึ้นครูเข้าใจความสำคัญและเกิดทัศนคติที่ดีต่อหลักสูตรท้องถิ่นได้เรียนรู้วิธีการวาง
 แผนการสร้างหลักสูตรและแนวทางในการนำหลักสูตรไปใช้จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ
 และได้ค้นพบแหล่งความรู้ในท้องถิ่นและผู้บริหารเห็นความจำเป็นและแนวทางการจัดการศึกษา
 แบบชุมชนมีส่วนร่วม ส่วนของนักเรียนจากการทดลองใช้หลักสูตรนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ
 ตระหนักถึงความสำคัญของป่าไม้ ตลอดจนเกิดจิตสำนึกเกี่ยวกับความสัมพันธ์และความเกื้อกูล
 กันของชุมชนกับป่าไม้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กุณศรีกา สุมณพันธ์ (2546, บทคัดย่อ)
 ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชา ท 422 วรรณกรรม
 ท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า ผลการ
 ทดลองใช้เอกสารหลักสูตรเป็นไปตามแผนที่ผู้วิจัยวางไว้ นักเรียนมีความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติ
 กิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียน
 กลุ่มตัวอย่าง โดยประเมินก่อนการใช้หลักสูตร ระหว่างการใช้หลักสูตร และหลังการใช้หลักสูตร
 พบว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร เรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย
 หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลองใช้หลักสูตรเรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย อย่างมี
 นัยสำคัญทางสถิติ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร และใน
 ระหว่างการใช้หลักสูตรพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมทักษะการร้องเพลงน้อย โดยภาพรวมอยู่ใน
 ระดับดีมาก นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน จากปราชญ์ชาวบ้าน ได้
 ปฏิบัติจริง กล้าแสดงออก สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองได้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความภูมิใจ
 และร่วมใจกันอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านในจังหวัดสุพรรณบุรีให้คงอยู่ตลอดไปส่วนด้านความพึงพอใจ
 ต่อเพลงพื้นบ้าน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพลงพื้นบ้าน โดยมีภาพรวมอยู่ใน
 ระดับมาก มีความสนุกสนานต่อการเรียน นักเรียนได้ปฏิบัติจากสื่อและแหล่งเรียนรู้จริง มีความ
 ภูมิใจในผลงานของตนเอง ร่วมมือกันทำงานระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ ทำ
 ให้มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร เรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยายมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้อง
 กับแนวคิดของวิชัย ดิสสระ (2535, หน้า 116) กล่าวว่า ในการประเมินหลักสูตรจะต้องคำนึงถึง
 กระบวนการหรือวิธีการประเมินผลที่ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นประการสำคัญการประเมิน
 หลักสูตรนี้ สามารถประเมินผลได้ 3 ลักษณะ คือ 1) ประเมินก่อนดำเนินการ เป็นการประเมิน
 หลักสูตรหลังจากที่ได้วางแผนหลักสูตรแล้ว ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาที่ยังไม่ได้นำหลักสูตรไปใช้ใน
 โรงเรียน การประเมินนี้เป็นการประเมินพิจารณาวิเคราะห์ความสมเหตุสมผล หรือความเชื่อมั่น
 ของสิ่งที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กับความน่าจะเป็น ว่ามีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับความเป็น
 จริงหรือไม่อย่างไร 2) ประเมินขณะดำเนินการ เป็นการประเมินในช่วงเวลาที่กำลังนำหลักสูตรที่
 ได้วางแผนไปใช้ในโรงเรียน ทั้งนี้ต้องยึดหลักการและเหตุผลในชั้นวางแผนหลักสูตรเป็นหลัก 3)
 ประเมินหลังดำเนินการ เป็นการประเมินในช่วงเวลาที่นำหลักสูตรไปใช้แล้ว เพื่อวิเคราะห์หาผล

ที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอน หรืออีกนัยหนึ่งก็คือวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของการวางแผนพัฒนาหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ตลอดจนความคิดเห็นของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรทั้งโดยตรง และโดยอ้อมซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของดาร์ตัน พุสตี (2541, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นดนตรีพื้นเมืองล้านนา เรื่อง ซึ่ง ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนในด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะปฏิบัติผ่านเกณฑ์ในระดับดีมากและระดับดี มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ครูและนักเรียนเห็นด้วย และมีความพึงพอใจกับการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรท้องถิ่น ดนตรีพื้นเมือง มีความสอดคล้องกับ ยุพิน บุญญานาม (2544, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง จังหวัดระนอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง จังหวัดระนอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่มีความเหมาะสมที่นำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนได้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง จังหวัดระนอง สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 และนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความรัก ความภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง สอดคล้องกับ ณรงค์ศักดิ์ ศรีวิสัย (2545, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรายวิชาช่างทอผ้ากะเหรี่ยง ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนแม่ต๋อนวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับดีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียนพบว่า มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นของผู้นำชุมชนเกี่ยวกับผลการใช้หลักสูตรรายวิชาช่างทอผ้ากะเหรี่ยงพบว่า ผลงานของผู้เรียนมีความเหมาะสมของการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาช่างทอผ้ากะเหรี่ยงรูปแบบของหลักสูตร รายละเอียดของหลักสูตร ทั้งจุดประสงค์การเรียนรู้สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล รวมทั้งการใช้หลักสูตรในด้านการจัดกิจกรรม การประสานงานกับวิทยากรท้องถิ่นมีความเหมาะสม สอดคล้องกับ สิทธิเดช สาลีแก้ว (2545, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลนก่อน และหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ อุดม ปานสวด (2546, บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง "การทอผ้ามัดหมี่" ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนและชุมชน มีศักยภาพและความต้องการที่จะจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทอผ้ามัดหมี่ โดยชุมชนมีความพร้อมและยินดีให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ 2) นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประเมินจากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบประเมินชิ้นงานอยู่ในระดับดีมาก 3) ทักษะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ได้แก่ ทักษะการนำเสนอผลงาน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการแสวงหาความรู้ พบว่า มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นของทักษะ 4) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนซึ่งได้แก่ความรับผิดชอบ

และความกล้าแสดงออก มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นทั้งสองคุณลักษณะ 5) เจตคติต่ออาชีพการทอผ้ามัดหมี่ของนักเรียนก่อนการเรียน และหลังเรียนมีค่าเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ โดยมีแนวโน้มว่าหลังเรียนนักเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน และ 6) นักเรียนและชุมชนรู้สึกชอบที่มีการจัดการเรียนการสอน เรื่องทอผ้ามัดหมี่ สอดคล้องกับคุณทริกา สุมณพันธ์ (2546, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตร สาระการเรียนรู้ภาษาไทย รายวิชา ท 422 วรรณกรรมท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร นนทบุรี ปทุมธานี และสมุทรปราการ ผลการวิจัย พบว่า การทดลองใช้เป็นไปตามแผนที่ผู้วิจัยวางไว้ นักเรียนมีความสนใจ และตั้งใจปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้เป็นอย่างดี และ ผลการประเมินเอกสารหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (ค่าเฉลี่ย 78.4 เกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนอยู่ในระดับ เห็นด้วยอย่างมาก (ค่าเฉลี่ย 4.16) และควรปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้บางหน่วย สอดคล้องกับเมนโดซา (Mendoza, 2004, pp.5793-B) ได้ศึกษาและพัฒนาหลักสูตรเชิงปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือครูประถมศึกษาในการดูแลเด็กและป้องกันความก้าวร้าวและความรุนแรงในชั้นเรียนการศึกษาในครั้งนี้มี 2 ส่วน ส่วนแรก นักวิจัยศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนที่สอง ได้พัฒนาการสอนเชิงปฏิบัติการ และทดลองหลักสูตรในเบื้องต้นในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตเบย์แอเรียในรัฐซานฟรานซิสโก ในการวิจัยครั้งนี้มีครู 8 คนจากโรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่งที่แตกต่างกันเข้าร่วมวิจัย การมีส่วนร่วมของโครงการ ประกอบด้วยการร่วมปฏิบัติการ 5 ชั่วโมงในการทดลองหลักสูตรการควบคุมตามแฟ้ม (IRR-15) ส่วนที่ 2 เพื่อหาข้อสรุปของการสอน แฟ้ม IRR-15 มีคำถาม 15 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนของลิเคิร์ท 6 ระดับ หมายถึง อัตราความพึงพอใจมากที่สุด มีคะแนนรวม 90 คะแนน ผู้เข้าร่วมวิจัยตอบแบบประเมินมีคะแนนเฉลี่ย 70.55 แสดงว่าหลักสูตรได้รับการยอมรับอย่างดี จากครูผู้เข้าร่วมวิจัย ครูผู้เข้าร่วมวิจัยมีความพอใจในหลักสูตรและเสนอแนะให้นำหลักสูตรไปใช้กับนักเรียนที่สร้างปัญหา อีกทั้งหลักสูตรนี้ยังเป็นหลักสูตรที่สร้างสังคมในทางบวกแก่ผู้เรียนต่อไป สอดคล้องกับนภาพร เดชบุรัมย์ (2549, หน้า 143) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเพื่อหารูปแบบกระบวนการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกันทรวิชัยและชุมชนบ้านลุ่มพุก ผลการศึกษาพบว่า กิจกรรมการเรียนการสอนของหลักสูตร และการวัดผลประเมินผลของหลักสูตร ปรากฏว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.952 ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แผนการเรียนรู้เรื่องการสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ ปรากฏว่าผลการวิเคราะห์แผนการเรียนรู้เรื่องการสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 86.91/85.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่าแผนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนสูงกว่าก่อนการเรียนโดยใช้หลักสูตร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ เรื่องการสานกระติบข้าวด้วยไม้ไผ่ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.904 ซึ่งนักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมาก แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้ที่ ผู้ศึกษาค้นคว้า

พัฒนาขึ้น มีความสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับ อัมพร ศรีอยจิด (2549, หน้า 116) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี การทอผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ จำนวน 16 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 2 จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่องการทอผ้าไหมมัดหมี่สุรินทร์ จำนวน 14 แผน มี ประสิทธิภาพ 81.21/87.81 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) แบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ตั้งแต่ .38 ถึง 0.93 และค่า ความเชื่อมั่นเท่ากับ .81 3) ค่าดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ .7758 คือผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 77.58 และความพึงพอใจของนักเรียนในระดับมากที่สุด

การปรับปรุงหลักสูตร เมื่อนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่ามีข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุง แก่ไขดังนี้ 1) เรื่องใบความรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นให้มีความ น่าสนใจ โดยมียุโรปภาพประกอบ ลดเนื้อหาที่มากเกินไปให้เหมาะสมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 2) เรื่องของระยะเวลาไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนถึงแม้ว่าในช่วง พัฒนาหลักสูตรจะได้รับการตรวจสอบความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรจาก ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คนแล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติจริง พบว่า ระยะเวลาที่กำหนดในช่วง กิจกรรมน้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนั้น ควรมีการยืดหยุ่นเวลาให้ เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ ดังในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8 การฝึกร้องเพลงน้อย จากเดิม ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 1 ชั่วโมง เพิ่มเป็น 2 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10 การเข้าวงแสดงเพลงน้อย จากเดิมภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 3 ชั่วโมง เพิ่มเป็น 4 ชั่วโมง รวมจากเดิมทั้งภาค ทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จำนวน 18 ชั่วโมง เพิ่มเป็น 20 ชั่วโมง 3) การเชิญปราชญ์ชาวบ้านมาให้ความรู้ หรือพานักเรียนไปเรียนกับปราชญ์ชาวบ้าน ควรมีครูอื่น ไปช่วยควบคุมดูแลนักเรียนในด้านระเบียบวินัย ความปลอดภัย ให้คำปรึกษาต่างๆ แก่นักเรียน เนื่องจากมีนักเรียนจำนวนมากและเพื่อให้การทดลองใช้หลักสูตรดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงน้อยที่บ้านคุณยาย ผู้วิจัยได้ สรุปข้อเสนอแนะ 3 ประเด็น มีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

เพื่อให้สามารถนำผลงานการวิจัยพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องเรื่องวรรณกรรมเพลง น้อยที่บ้านคุณยาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ไปใช้อย่างมี ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า การศึกษานอกสถานที่สำหรับนักเรียนจำนวนมาก ๆ มักเกิดปัญหา ด้านระเบียบวินัย การควบคุมไม่ทั่วถึง ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ต้องออกไปเรียนนอกสถานที่กับปราชญ์ชาวบ้าน ครู นักเรียนผู้บริหารโรงเรียน ร่วมกันวางแผนการศึกษานอกสถานที่โดย กำหนดเวลาอย่างเหมาะสม เพราะมีนักเรียนเป็นจำนวนมาก และขอความช่วยเหลือจากครูผู้สอนท่านอื่นๆ ในโรงเรียน ในการควบคุมดูแลความปลอดภัย ให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึง

2. จากการวิจัย พบว่า ควรให้บุคคลต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงาน ดังนั้นนอกจากให้เพื่อน ผู้ปกครองแล้ว ควรให้ปราชญ์ชาวบ้านได้มีส่วนร่วมในการประเมิน เพื่อเป็นการสะท้อนความคิดเห็นในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น

3. จากผลงานวิจัย พบว่า เมื่อครูกำหนดเรื่องหรือรูปแบบของผลงานให้นักเรียนทำ ให้นักเรียนไม่กระตือรือร้นที่จะทำงาน เนื่องจากการจำกัดความคิดเห็นของนักเรียน ดังนั้น ครูควรให้นักเรียนได้ทำผลงานหรือแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่หลากหลายตามความสนใจ และความต้องการเพียงแต่ครูควรกำหนดกรอบหรือหัวข้อกว้างๆ ให้

4. จากผลการวิจัย พบว่า มีข้อบกพร่อง เรื่องของระยะเวลา ที่กำหนดไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นครูควรยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้

5. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนสามารถเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย เช่น วรรณกรรมท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน ประวัติอำเภอศรีประจันต์ที่บ้านคุณยาย ศิลปินเพลงพื้นบ้านที่อำเภอศรีประจันต์ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงฉ่อย ลักษณะคำประพันธ์ การฝึกร้อง การใช้ภาษาทำรำประกอบเนื้อร้อง ความสำคัญ และการอนุรักษ์เพลงฉ่อยดังนั้นทางโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องวรรณกรรม เพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย โดยก่อนนำหลักสูตรไปใช้ต้องสำรวจความพร้อมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน วิทยากรท้องถิ่น มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจและสร้างความรู้ที่ติดต่อกับเพลงฉ่อยให้กับนักเรียนและนำสื่อการเรียนการสอนที่เป็นเทคโนโลยี เช่น บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “เพลงฉ่อยหรรษา เสริมคุณค่าเด็กไทย” เพลงฉ่อยคาราโอเกะจากคอมพิวเตอร์ วิดีทัศน์การแสดงเพลงฉ่อยไปใช้เป็นสื่อจะได้รับความสนใจจากนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้เพลงพื้นบ้าน ได้เรียนรู้เรื่องราวในท้องถิ่นของตนเอง ปลูกฝังให้นักเรียนร่วมกันอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านจะทำให้รู้สึกหวงแหนและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองยิ่งขึ้น

6. จากผลการวิจัย พบว่า นักเรียนนำความรู้จากการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยายไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ทางโรงเรียนควรสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนที่มีพรสวรรค์ในการแสดงเพลงฉ่อย ให้ความสนใจในการฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาความสามารถของนักเรียนและหาวิธีการให้ผู้ปกครองสนับสนุนการแสดงเพลงฉ่อย

โดยให้มีการปฏิบัติสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง อาจสอนเสริมหรือจัดกิจกรรมนอกเหนือเวลาที่กำหนดในตารางสอน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการวิจัย พบว่า หลังจากใช้หลักสูตรแล้วนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ และร่วมใจกันอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านสุพรรณบุรี ดังนั้นควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องวรรณกรรมเพลงฉ่อยที่บ้านคุณยาย ตามบริบทและศักยภาพของชุมชนและมีความพึงพอใจต่อเพลงพื้นบ้าน
2. จากการวิจัย พบว่า หลังจากใช้หลักสูตรแล้วพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจมากที่นำปราชญ์ชาวบ้านซึ่งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอนให้นักเรียนปฏิบัติจริง ดังนั้นหน่วยงานต้นสังกัดควรตั้งงบประมาณสนับสนุนด้านงบประมาณให้กับสถานศึกษาที่มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความต้องการของท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการส่งเสริมการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา
3. ควรมีการวิจัยแบบการมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) ระหว่างผู้สอน นักเรียน ชุมชน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านเป็นสาระของหลักสูตร